

Program

az új alkotmánytervezet nyilvános vitája körüli aktivitás irányítására, követésére és összegezésére, amelyet a Vajdaság DNSZSZ Központi Bizottságának Elnöksége az 1973. június 25-én megtartott bővített ülésen fogadott el

---

Az új alkotmánytervezetek okirataival kapcsolatos nyilvános vita és a JKSZ X. Kongresszusa állásfoglalásával és határozataival összefüggő Platform megvitatása egységes és elválaszthatatlan egészet alkot. Az új alkotmányos megoldásokat csak a Platformban leszögezett álláspontok közvetlen megismerésével foghatjuk fel helyesen, azaz maga a Platform is jobban megmagyarázható az alkotmányos megoldások megvilágításával. Ezért, tartományunkban és a községekben a Platform nyilvános megvitatásának politikai aktivitását az összes szervezett szocialista erők bevonásával és egységesen kell irányítani. Ebből kiindulva a nyilvános vitákon minden alkotmányos alaptételt és minden eszmei-politikai állásfoglalást érvekkel alátámasztva kell magyarázni.

Az alkotó jellegű nyilvános vitákat úgy kell vezetni, hogy integrált részei legyenek a Levélben meghatározott feladatok végrehajtásával összefüggő aktivitásnak, ami a társadalmi-gazdasági stabilizációért és az alkotmányfüggetlenség valóságos alkalmazásáért folytatott határozott harc folytatását jelenti. Ami az alkotmánytervezetek szövegében összefügg az embernek a társult munkában elfoglalt társadalmi-gazdasági helyzetével, mindazt az általános nyilvános vitákon elhangzó alkotó bírálatok során részletesen meg kell vizsgálni annak a határozott iránykeresésnek szemszögéből, amely szerint a munkásosztálynak úrrá kell lennie a társadalmi újratermelés egészén. Ezt az álláspontot tartva szem előtt, el kell érni azoknak a rendelkezéseknek a precíz megszövegezését, amelyek a társult munka és a társadalmi újratermelés eszközeire, az öngazgatói érdekközösségekre, a társadalmi tervezésre és hasonló kérdésekre vonatkoznak, ami lényeges a társadalmi-gazdasági berendezésre. Ezáltal a jövőben meg lehetne akadályozni és ki lehetne zárni a privilégiumok és a társadalmi-gazdasági viszonyokban mutatkozó egyenlőtlenségek minden formáját.

Ezekhez legjobb segítséget nyújt a most uralkodó társadalmi-gazdasági állapotok kritikai összehasonlítása az előterjesztett alkotmányos alapelvekkel, mert így lehet legeredményesebben felfogni a valódi, lényeges értelmét, a fejlődés irányait és mindazt, amit a mostani kapcsolatokban változtatni kell, mindenek előtt a munkatöbblettel való rendelkezés terén és a társadalmi újratermelési eszközök elidegenítése minden formájának megszüntetése érdekében.

A nyilvános vita folyamán tovább kell érvényesíteni azokat a lehetőségeket, amelyek az anyagi termelés és társadalmi szolgálatok öngazgatói formáinak összekapcsolását teszik lehetővé, öngazgatói érdekközösségek, társadalmi és öngazgatói megegyezés alakjában.

Külön figyelmet kell szentelni egyes konkrét alkotmányos megoldásokra, amelyek a szocialista önkormányzat további elmélyítését jelentik, valamint azokra, amelyek a SZSZK közös funkcióit határozzák meg.

Kihangsúlyozva, hogy a mi tartós álláspontunk a munkának a személyi termelőeszközök fölött való társadalmasítása, a nyilvános vitában szorgalmazni kell, hogy a mezőgazdasági magántermelők még nagyobb számban kapcsolódjanak be az öngazgatói folyamatába és a társadalmi-politikai rendszer egész mechanizmusába.

Az új alkotmánytervezetek széleskörű lehetőséget nyújtanak a magántermelők és a társadalmi szektor különféle társulásának megvalósulására, ami a rentabilitás és maga-

sabb hozam, magasabb jövedelem mellett még lehetőséget nyújt arra is, hogy a magán-termelő mint öngazgató polgár lépjen fel. Ezért nagyon fontos, hogy a lehető legszélesebb-körü vita segítségével hozzájáruljunk ezen alkotmányos elvek még jobb megfogalmazásához, majd a gyakorlatban való alkalmazásához, ezzel folytatva a XXIV. Alkotmányfüggelék valóra váltását.

A dolgozó nép helyzete a társadalmi-politikai rendszerben, az öngazgatási jogok társadalmi megvédése olyan kérdések, amelyek az alkotmánymódosítási nyilvános vita folyamán nem mint verbális deklarációk kerülnek megvitatásra, hanem úgy, mint amelyek valóban biztosítják a munkásosztály és a dolgozó nép határozott szerepét a politikai és társadalmi határozatok meghozatalában. Ezt egyedül olyan szocialista öngazgató demokráciához való világos hozzáállással lehet elérni, amely egy sajtóságos proletárdiktatúrát képvisel. A nyilvános vita nem szorítkozhat csak a képviselői rendszer olyan magyarázatára és értelmezésére, amely hozzájárul ahhoz, hogy a munkásosztály és a dolgozó nép közvetlen hatással legyen a képviselőházi rendszer és a társadalmi alap összekapcsolására, hanem rá kell hogy mutasson az összes kötelezettségekre és feladatokra, amelyek a képviselőrendszer hatékony működéséből fakadnak.

Mindhárom alkotmánytervezet szövege azzal, hogy egységesen szabályozza a társadalmi-gazdasági viszony alapelveit, a társadalmi-politikai rendszer az ember és a polgár jogait és kötelezettségeit, mindazon lehetőségeket nyújtják, hogy a nyilvános vitán keresztül affirmálódjon a jugoszláv munkásosztály és dolgozó nép, a nemzetek és nemzetiségek történelmi törekvése, hogy egységes jugoszláv öngazgatói és állami közösségek éljenek. Az alkotmányos rendelkezések is megkövetelik, hogy tovább fejlődjön a munkásosztály és a dolgozó nép azon tudata és történelmi hozzáállása, hogy a JSZSZK külpolitikájának következetes megvalósítása egyúttal a népek és az országok közötti békés és aktív együttműködés politikájának a megvalósítása is, amely hozzájárul a világbékéhez és a világ társadalmi fejlődéséhez.

Az alkotmánymódosítási vita második szakaszának szervezője, irányítója és összegezője Vajdaság Dolgozó Népeinek Szocialista Szövetsége egyetemben az összes szervezett szocialista öntudatos erőkkal.

A betervezett alkotmánymódosítások fontossága határozottan megköveteli társadalmunk haladó erőinek aktivitását, szerepét és felelősségét a nyilvános alkotmánymódosítási vitákon, és azon előfeltételek biztosítását, amelyek lehetővé teszik ezen módosítások megvalósítását és az alkotmányfüggeléken alapuló társadalmi-politikai rendszerünk továbbfejlesztését.

A nyilvános vita megvalósítása csak magas fokú szervezéssel, a községi és a tartományi Szocialista Szövetség koordinálásával, meg a többi társadalmi-politikai szervezetek és a képviselő-testületek, egyesületek és más intézmények összekapcsolásával lehetséges. A Szocialista Szövetség keretein belül politikai és akcióegységet kell megvalósítani a Kommunista Szövetséggel az élen. Ugyanakkor a Szocialista Szövetség az elkövetkező aktivitást úgy szervezi meg, hogy saját felelősségét összeköti az alkotmánymódosítási megoldások szó szerinti realizálásával az öngazgató társadalomban.

Abból kiindulva, hogy az előterjesztett alkotmánymódosítások középpontjában a munkásosztály és az öngazgató társult munka vezető szerepének további affirmálódása, az öngazgató szocialista produkciók osztályjellegű viszonyának elmélyítése, a munkásosztály és a dolgozó nép hatalmának forradalmi jellegű erősödése, a nemzetek és nemzetiségek egyenlőségének teljesebb megvalósítása, a szocialista köztársaságok szuverenitásának erősödése és a tartományok önállósága, hazánk függetlensége és biztonsága, a politikai és képviselőházi rendszer új megoldása áll, szükségessé teszi a dolgozó nép megismertetését az új alkotmánymódosítások és társadalmi-politikai változások lényegével, fontosságával és céljaival, és a konkrét megoldásokkal — mindez alapfeltétele a dolgozó nép alkotó tevékenységének az alkotmányvita folyamán. Ennek értelmében az öngazgató szervezkedés és tevékenység gazdag és változatos formáit kell alkalmazni. Az összes aktivitásokat az öngazgató bázis megszervezése felé kell terelni, a helyi szervezetekben, fiókszervezetekben, a társult munka alapszervezeteiben, a társadalmi-politikai testületek szervezeteiben, társadalmi- és szakszervezetekben, hogy a dolgozó nép és a polgárok közvetlenül részt vállalva az alkotmánymódosítások megvalósításában hozzájáruljanak az öngazgató rendszer hatékonyabb működéséhez. A munkásegyleteknek, az öngazgató klubjainak, munkástanácsoknak, nyilvános tribünöknek, szakszervezeteknek és másoknak igen fontos szerepük van a nyilvános vita tartalmas megszervezésében. Az egyetemek és más tudományos és szakintézmények részéről az alkotmánymódosítási megoldások tudományos és szakszerű magyarázata várható.

A nyilvános vita folyamán a hangsúly az olyan konkrét javaslatok megtételén és rögzítésén kell hogy legyen, amelyek az alkotmányfüggetlenség eszmei-politikai lényegéből indulnak ki, hozzájárulnak a szocialista öngazgatás rendszerének sikeres fejlődéséhez és annak megvédéséhez, a munkásosztály forradalmi jellegének erősödéséhez, a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságának teljesebb megvalósításához, Jugoszlávia független és el nem kötelezett külpolitikájának megszilárdításához, és az általános honvédelem és társadalmi önvédelem koncepciójának megvalósításához.

Az új alkotmányos megoldásokról szóló nyilvános vita folyamán felelősségteljesen kell viszonyulni azon más kérdések iránt is, amelyeket a dolgozó nép javasol azok gyorsabb megoldása érdekében. Ezért szükséges, hogy az ilyen tartalmak is szerves részei legyenek az összes politikai hangulat összegezésének.

A nyilvános vita egyedülálló alkalom arra, hogy a dolgozó nép öngazgató egységeket alkotva, és a társadalmi-politikai szervezetek az egységes társadalmi-politikai rendszer álláspontjáról tekintve elmélkedjenek a társadalmi-politikai közösségek és a községek státúmai által javasolt alkotmányos okiratok felett. Igen jelentősek a Szocialista Szövetség és az összes szervezett szocialista erők kötelezettségei, különösen a Szocialista Szövetség helyi- és községi szervezeteiben a helyi közösségek státúmainak, a társult munka alapszervezete öngazgatási okmányainak, az öngazgatási érdekközösségek és a községek státúmainak kidolgozásában.

A Szocialista Szövetség és az összes szervezett forradalmi szocialista erők a nyilvános vita folyamán erősen és határozottan kell, hogy harcoljanak a közvetlen szocialista demokráciáért és az ellenállás oly pontjainak azonosításában, amelyek a techno-bürokratizmus, liberalizmus, nacionalizmus, unitarizmus, szeparatizmus és más öngazgatás- és szocialista-ellenes megnyilvánulás ellen folytatott harc folyamán jelentkeznek. A Szocialista Szövetségnek ezeket a jelenségeket fel kell fednie és határozottan ellen kell állnia.

A nyilvánosságot tájékoztató eszközöknek ezekben az aktivitásokban határozott harcot kell folytatniuk az öngazgató szocialista demokrácia elvének győzelméért, szembeállva minden politizálgatással, bürokrata, technokrata, unitarista, szeparatista, liberalisztikus és más öngazgatás-ellenes céllal és más jelenséggel, amely a nyilvános vitában előadódhat.

A Szocialista Szövetségben alaposan fel kell készülni és meg kell beszélni a nyilvánosságot tájékoztató eszközök szerveivel az előttük álló feladatokat, szerepüket, magatartásukat és hozzájárulásukat ahhoz, hogy a nyilvános vita minél tartalmasabb és gyümölcsözőbb legyen, és ezt az együttműködést állandóan fenn kell tartani.

A Szocialista Szövetség érdekelt van abban, hogy mennyivel járul hozzá a sajtó, rádió, televízió az előttünk álló alkotmánymódosítás jelentőségének és lényegének nyilvánosságra hozásához és magyarázatához, valamint hogyan tudósít az egyes köztársaságokban, tartományokban és községekben folyó vitákról.

A községi szervezetekben a nyilvános vitát a községi konferencia bővített ülésein illetve a végrehajtó bizottságok ülésein kell megindítani, amelyeken megfelelő programot kell hozni a nyilvános vita megvalósításával kapcsolatban.

A meghatározott egységes eszmei és politikai alaptól és irányelvből kiindulva a többi társadalmi-politikai szervezetek és szervezetek megfelelő üléseken határozzák meg saját aktivitásuk programját.

Az alkotmánytervezetek magyarázása céljából, a Szocialista Szövetség megfelelő módon nyilvános vitát szervez majd az ideiglenesen külföldön dolgozó munkásaink számára azokon a területeken, ahol kifejezetten nagy a vajdasági munkások száma.

II.

A Tartományi Konferenciának és szerveinek munkaprogramja szabja meg a Vajdasági DNSZSZ testületei és szervei aktivitásának alapirányát a JSZSZK és a SZSZK alkotmánytervezetével valamint az Alkotmányos Törvénnyel kapcsolatos nyilvános vitában.

A Tartományi Konferencia Elnöksége és Végrehajtó Bizottsága összehangolja azt az aktivitást, amelyet a társadalmi-politikai szervezetek és társadalmunk más öntudatos szubjektív erői kifejtenek a viták irányításában és összegezésében.

E célból megalakul egy külön koordinációs testület, amely a Kommunista Szövetség, Szakszervezet, Ifjúsági Szervezet, Harcos Szövetség, Tartalékos Tisztek Szövetsége, Tartományi Képviselőház és a DNSZSZ Tartományi Bizottságának képviselőiből áll.

A koordinációs testület alapfeladata, hogy megvizsgálja azokat a kérdéseket, amelyek jelentősek a nyilvános vita lebonyolítására és irányítására, a megfelelő politikai koordináció megvalósítására és az akció folyamán felmerülő kérdések megvizsgálására nézve.

A Tartományi Konferencia szervei és testületei külön értekezéseket folytatnak majd a községek helyzetéről az új alkotmányrendszerben és képviseleti és képviselőházi rendszerben; a határozathozatal módjáról a föderációban; az egységes funkciók megvalósításáról a SZSZK területén; az igazságszolgáltatás helyzetéről a bírósági öngazgatási szervek bevezetésének tükrében; helyi közösségekről; öngazgatási érdekközösségekről; községközi együttműködésről; az emberek és polgárok szabadságáról, jogairól, kötelezettségeiről és felelősségéről; a társadalmi-politikai közösségek gazdasági funkcióiról; a személyi munka helyzetéről; általános honvédelemről; társadalmi önvédelemről stb.

III.

A nyilvános vita eredményének politikai összegezésére a Tartományi Konferencia bővített ülésén kerül sor, amelyen részt vesz a tartomány minden társadalmi-politikai szervezete, képviselői és öngazgatási szervezete.

Az alkotmányokiratok új, integratív szövegeinek meghozatala után megkezdődik a képviselők és képviselők választása a különböző társadalmi-politikai közösségek képviselőtestületeibe. Ezért meg kell beszélni a Szocialista Szövetség aktivitását, amelyet a választások folyamán, valamint a képviselő-testületek képviseleti elven való megalakulásában kifejt. Ez a megbeszélés a Szocialista Szövetség feladatává kell hogy váljon az elkövetkező választások folyamán és az alapfeltételek megteremtésében a küldöttrendszer működése, valamint a képviselőtestületek munkája terén.